

COBISS[®]

Kooperativni online bibliografski sistem i servisi

COBISS3/Katalogizacija

V6.0-00

Priručnik za korisnike

Institut informacijskih znanosti, Maribor, Slovenija

IZUM[®]

© IZUM, 2014.

Naslov originala: COBISS3/Katalogizacija, V6.0-00; junij 2014

COBISS, COMARC, COBIB, COLIB, IZUM su zaštićene robne marke u posedu javnog zavoda IZUM.

Oracle i Java su zaštićene robne marke korporacije Oracle Corp ili njenih vlasnički povezanih kompanija.

Druge upotrebene robne marke pripadaju njihovim vlasnicima.

Priručnik uključuje sve dopune od izdavanja prve verzije priručnika u avgustu 2011. do danas. Sadržaj je usklađen s funkcionisanjem programske opreme COBISS3, V6.0-00 i važi i za sve sledeće verzije programske opreme do opoziva ili do objavljivanja nove elektronske verzije priručnika.

© IZUM, poslednje promene sadržaja: jun 2014; prevod jun 2014.

ISSN 2350-3521

SADRŽAJ

PREDGOVOR	PREDGOVOR-1
O UPUTSTVIMA	O UPUTSTVIMA-1
1 UVOD	1-1
2 SISTEM UZAJAMNE KATALOGIZACIJE	2-1
2.1 Baze podataka	2.1-1
2.1.1 Bibliografske baze podataka.....	2.1-1
2.1.1.1 Strane bibliografske baze podataka.....	2.1-1
2.1.2 Normativne baze podataka	2.1-2
2.1.2.1 Strane normativne baze podataka.....	2.1-3
2.2 Bibliografski zapisi	2.2-1
2.2.1 Unos novog bibliografskog zapisa.....	2.2-1
2.2.2 Uređivanje postojećeg bibliografskog zapisa	2.2-1
2.3 Normativni zapisi.....	2.3-1
2.4 Način rada obnavljanjem	2.4-1
2.5 Dozvole za uzajamnu katalogizaciju.....	2.5-1
2.6 Privilegije.....	2.6-1
3 INTERFEJS ZA KATALOGIZACIJU	3-1
3.1 Naslovni red.....	3.1-1
3.2 Red menija	3.2-1
3.2.1 Meni Pretraživanje.....	3.2-3
3.2.2 Meni Zapis.....	3.2-4
3.2.3 Meni Uređivanje.....	3.2-5
3.2.4 Meni Pogled.....	3.2-7
3.2.5 Meni Podešavanja.....	3.2-8
3.2.6 Meni Spremište.....	3.2-9
3.3 Red alata	3.3-1
3.4 Spremište zapisa	3.4-1
3.5 Editor zapisa	3.5-1
3.6 Statusni red	3.6-1
4 PRETRAŽIVAČ	4-1
4.1 Polja za pretraživanje.....	4.1-1
4.1.1 Limitiranje	4.1-5
4.1.2 Komandno pretraživanje.....	4.1-5
4.1.2.1 Logički operatori.....	4.1-7
4.1.2.2 Kontekstni operatori.....	4.1-8
4.1.2.3 Pretraživanje po periodu.....	4.1-9
4.1.2.4 Limitiranje kod komandnog pretraživanja	4.1-10
4.1.3 Skeniranje	4.1-12
4.2 Pregled pojmova	4.2-1
4.3 Pohranjivanje upita	4.3-1
4.4 Izbor prikaza rezultata pretraživanja.....	4.4-1

5	PRIKAZIVAČ	5-1
5.1	Osnovni prikaz	5.1-1
5.2	Prikaz u MARC formatu	5.2-1
5.3	Standardni prikaz	5.3-1
6	SPREMIŠTE ZAPISA	6-1
6.1	Radni zapis	6.1-1
6.2	Dodavanje zapisa u spremište	6.2-1
6.2.1	Dodavanje zapisa iz pretraživača	6.2-1
6.2.2	Dodavanje zapisa za isti bibliografski izvor	6.2-1
6.2.2.1	Verzija zapisa iz COBIB-a	6.2-1
6.2.2.2	Verzija zapisa iz lokalne baze podataka	6.2-2
6.2.2.3	Izvorna verzija zapisa	6.2-2
6.2.3	Dodavanje privremeno pohranjenog zapisa	6.2-2
6.3	Uklanjanje jezičaka iz spremišta	6.3-1
6.3.1	Uklanjanje izabranog jezička	6.3-1
6.3.2	Uklanjanje svih, osim izabranog jezička	6.3-1
6.3.3	Uklanjanje svih jezičaka	6.3-1
6.4	Proveravanje zapisa	6.4-1
6.5	Poređenje zapisa	6.5-1
6.6	Upotreba spremišta zapisa prilikom uređivanja	6.6-1
6.6.1	Kopiranje teksta	6.6-1
6.6.2	Kopiranje polja	6.6-1
6.6.3	Kopiranje potpolja	6.6-1
6.6.4	Kopiranje sadržaja potpolja	6.6-2
6.7	Druge mogućnosti za rad u spremištu	6.7-1
6.7.1	Osvežavanje zapisa	6.7-1
6.7.2	Promena prikaza	6.7-1
6.7.3	Štampanje zapisa	6.7-1
6.7.4	Štampanje više zapisa istovremeno	6.7-2
6.7.5	Isključivanje podataka	6.7-3
6.7.6	Prikaz spiska biblioteka	6.7-5
6.8	Podешavanje parametara spremišta	6.8-1
7	EDITOR ZAPISA	7-1
7.1	Upravljanje zapisima	7.1-1
7.1.1	Metoda Uredi zapis	7.1-1
7.1.2	Metoda Preuzmi zapis	7.1-1
7.1.3	Metoda Priredi u novi zapis	7.1-1
7.1.4	Metoda Kreiraj zapis	7.1-2
7.1.5	Metoda Izbriši zapis	7.1-2
7.1.6	Metoda Dodaj lokalni zapis u COBIB	7.1-2
7.1.7	Metoda Proveri zapis	7.1-3
7.1.8	Metoda Privremeno pohrani zapis	7.1-3
7.1.9	Metoda Pohrani kao šablon	7.1-4
7.1.10	Metoda Pohrani zapis	7.1-4
7.1.11	Metoda Promeni masku za unos	7.1-6
7.1.12	Metoda Napusti zapis bez pohranjivanja	7.1-7
7.2	Otvaranje i zatvaranje polja i potpolja	7.2-1
7.3	Unos podataka	7.3-1
7.3.1	Unos sadržaja potpolja	7.3-1

11.1	Segmenti i klase	11.1-1
11.1.1	Pretraživanje po ključu	11.1-2
11.1.2	Prikazi rezultata pretraživanja i unapred definisani atributi	11.1-2
11.1.2.1	Dodavanje i menjanje prikaza rezultata pretraživanja	11.1-3
11.1.2.2	Brisanje prikaza rezultata pretraživanja	11.1-4
11.1.3	Prikazi rezultata pretraživanja i korisnički definisani atributi	11.1-5
11.1.3.1	Dodavanje i menjanje korisnički definisanih atributa	11.1-5
11.1.3.2	Uređivanje spiska polja i potpolja	11.1-8
11.1.3.3	Pravila za prikaz korisnički definisanih atributa	11.1-8
11.1.3.4	Brisanje korisnički definisanih atributa	11.1-10
11.1.4	Otvaranje interfejsa za katalogizaciju	11.1-10
11.1.5	Priprema zapisa za ispis	11.1-10
11.1.6	Prikaz informacija o bazi podataka	11.1-11
11.1.7	Eksport zapisa	11.1-11
11.1.8	Verifikacija tipologije	11.1-13
11.1.9	Numeratori	11.1-14
11.1.9.1	Dodavanje numeratora	11.1-14
11.2	Radni prostor	11.2-1
11.2.1	Učitavanje zapisa	11.2-1
11.2.2	Izbor zapisa	11.2-1
11.3	Atributi klase	11.3-1
11.4	Upiti	11.4-1
11.5	Prečice	11.5-1
11.5.1	Dodavanje zapisa u prečice	11.5-1
11.5.2	Upotreba prečice	11.5-1
11.6	Relacije	11.6-1
12	ZAPISI U VIŠE PISAMA (LATINICA I ĆIRILICA).....	12-1
12.1	Zapisi u latinici	12.1-1
12.1.1	Unos podataka	12.1-1
12.1.2	Pretraživanje podataka	12.1-1
12.2	Zapisi u ćirilici ili u kombinaciji ćirilice i latinice	12.2-1
12.2.1	Unos podataka	12.2-1
12.2.2	Pretraživanje podataka	12.2-1
13	KORISNIČKA PODEŠAVANJA.....	13-1
13.1	Preporučena podešavanja	13.1-1
13.1.1	Promena veličine prozora	13.1-1
13.1.2	Izbor fonta	13.1-1
13.2	Individualna podešavanja	13.2-1
13.2.1	Veličina slova	13.2-1
13.2.2	Izgled interfejsa za katalogizaciju	13.2-1
13.2.3	Prikaz zapisa u editoru	13.2-1
13.2.4	Prikaz zapisa u spremištu	13.2-2
13.2.5	Prikaz zapisa u rezultatima pretraživanja	13.2-2
13.2.6	Definisanje prikaza rezultata pretraživanja	13.2-2
14	VEZA S DRUGIM SEGMENTIMA PROGRAMSKE OPREME COBISS.....	14-1
14.1	COBISS2/Katalogizacija	14.1-1
14.2	COBISS3/Fond	14.2-1
14.3	COBISS3/Ispisi	14.3-1

14.4 COBISS2/Ispisi.....	14.4-1
--------------------------	--------

Dodaci

A INDEKSI ZA PRETRAŽIVANJE.....	DODATAK A-1
A.1 Bibliografske baze podataka	Dodatak A.1-1
A.1.1 Osnovni indeks	Dodatak A.1-1
A.1.1.1 Bibliografski podaci	Dodatak A.1-1
A.1.1.2 Podatki o sadržaju (predmetne odrednice, klasifikacija).....	Dodatak A.1-2
A.1.2 Dodatni indeksi	Dodatak A.1-2
A.1.2.1 Podaci o zapisu	Dodatak A.1-2
A.1.2.2 Bibliografski podaci	Dodatak A.1-3
A.1.2.3 Identifikacioni podaci.....	Dodatak A.1-4
A.1.2.4 Podaci o sadržaju (predmetne odrednice, klasifikacija)	Dodatak A.1-5
A.1.2.5 Kodirani podaci	Dodatak A.1-5
A.1.2.6 Podaci o stanju fonda	Dodatak A.1-8
A.1.3 Sufiksi za limitiranje pretraživanja	Dodatak A.1-10
A.2 Normativna baza podataka.....	Dodatak A.2-1
A.2.1 Osnovni indeks	Dodatak A.2-1
A.2.2 Dodatni indeksi.....	Dodatak A.2-1
A.2.2.1 Podaci o zapisu.....	Dodatak A.2-1
A.2.2.2 Normativni podaci.....	Dodatak A.2-2
A.2.2.3 Kodirani podaci	Dodatak A.2-2
B PROGRAMSKE KONTROLE.....	DODATAK B-1
B.1 Bibliografske baze podataka	Dodatak B.1-1
B.1.1 Kontrole u odnosu na karakteristike polja i potpolja	Dodatak B.1-1
B.1.2 Kontrole prilikom unosa u potpolje	Dodatak B.1-2
B.1.3 Kontrole prilikom pohranjivanja zapisa.....	Dodatak B.1-4
B.2 Normativna baza podataka.....	Dodatak B.2-1
B.2.1 Kontrole u odnosu na karakteristike polja i potpolja	Dodatak B.2-1
B.2.2 Kontrole prilikom unosa u potpolje	Dodatak B.2-1
B.2.3 Kontrole prilikom pohranjivanja zapisa.....	Dodatak B.2-2
C SKUP COBISS ZNAKOVA	DODATAK C-1
C.1 Znaci za upravljanje	Dodatak C.1-1
C.2 Latinica.....	Dodatak C.2-1
C.3 Ćirilica.....	Dodatak C.3-1
C.4 Drugi znaci.....	Dodatak C.4-1
D SPISAK PREČICA ZA IZVOĐENJE NEKIH POSTUPAKA I METODA	DODATAK D-1
E ATRIBUTI ZA PRIKAZ REZULTATA PRETRAŽIVANJA	DODATAK E-1
E.1 Bibliografske baze podataka	Dodatak E.1-1
E.2 Normativna baza podataka.....	Dodatak E.2-1
F PREUZIMANJE IZ STRANIH BAZA PODATAKA	DODATAK F-1
F.1 Online katalog Kongresne biblioteke.....	Dodatak F.1-1
F.1.1 Pretraživač	Dodatak F.1-1
F.1.2 Prikazivač	Dodatak F.1-1
F.1.2.1 Osnovni prikaz	Dodatak F.1-1
F.1.2.2 Prikaz u MARC formatu	Dodatak F.1-2

SLIKE

Slika 3-1: Brauzer – pristup interfejsu za katalogizaciju.....	3-1
Slika 3-2: Interfejs za katalogizaciju	3-3
Slika 3.2-1: Bibliografski zapis – spisak metoda	3.2-2
Slika 3.2-2: Pretraživanje – spisak metoda.....	3.2-3
Slika 3.2-3: Zapis – spisak metoda.....	3.2-5
Slika 3.2-4: Uređivanje – spisak metoda (izabrano je polje za unos).....	3.2-7
Slika 3.2-5: Pogled – spisak metoda	3.2-8
Slika 3.2-6: Podešavanja – spisak metoda.....	3.2-9
Slika 3.2-7: Spremište – spisak metoda (izabran je zapis iz lokalne baze podataka).....	3.2-10
Slika 4-1: Pretraživač	4-3
Slika 5-1: Prikazivač	5-2
Slika 6-1: Spremište zapisa	6-2
Slika 6-2: Spremište zapisa – spisak metoda iz priručnog menija	6-3
Slika 6.4-1: Programski ustanovljene greške	6.4-1
Slika 6.5-1: Prozor Izbor zapisa za poređenje	6.5-1
Slika 6.5-2: Prozor Poređenje zapisa.....	6.5-2
Slika 6.7-1: Prozor Ispis zapisa	6.7-2
Slika 6.7-2: Prozor Isključivanje podataka.....	6.7-4
Slika 6.7-3: Prozor Spisak biblioteka	6.7-5
Slika 7-1: Editor zapisa	7-2
Slika 7.1-1: Pohranjivanje polja za sadržinsku obradu	7.1-6
Slika 7.1-2: Prozor Maske za unos.....	7.1-7
Slika 7.3-1: Prozor Skup COBISS znakova	7.3-3
Slika 7.3-2: Primer prozora za povezivanje sa zapisima iz CONOR.XX	7.3-8
Slika 7.4-1: Prozor Izbor polja i potpolja	7.4-1
Slika 7.4-2: Prozor Izbor potpolja	7.4-3
Slika 7.9-1: Prozor Pomoć.....	7.9-1
Slika 7.11-1: Prozor Karakteristike polja	7.11-1
Slika 7.11-2: Prozor Karakteristike potpolja	7.11-2
Slika 8.4-1: Izbor baze podataka iz koje će se zapis učitati	8.4-3
Slika 8.4-2: Poruka pre uređivanja zapisa u COBIB-u.....	8.4-5
Slika 9.1-1: Normativni zapis (CONOR) – spisak metoda	9.1-2
Slika 9.2-1: Primer pretraživača po bazi podataka CONOR	9.2-1
Slika 9.4-1: Prozor Povezivanje	9.4-4
Slika 10.3-1: Prozor Privremeno pohranjeni zapisi.....	10.3-1
Slika 11-1: Brauzer – potprozori	11-1
Slika 11.1-1: Prozor Uređivanje prikaza rezultata pretraživanja.....	11.1-3
Slika 11.1-2: Prozor Prikaz rezultata pretraživanja.....	11.1-4
Slika 11.1-3: Prozor Korisnički atributi	11.1-5
Slika 11.1-4: Prozor Atribut za prikaz rezultata pretraživanja	11.1-6
Slika 11.1-5: Prozor Polje ???	11.1-7
Slika 11.1-6: Prozor Eksport zapisa	11.1-12
Slika 11.1-7: Prozor Numeratori u katalogizaciji.....	11.1-15
Slika 11.1-8: Unos uslova za numerisanje	11.1-16
Slika G.1-1: Zapis iz baze podataka CORES – spisak metoda	Dodatak G.1-2

Slika G.2-1: Primer pretraživača po bazi podataka CORES	Dodatak G.2-1
Slika K.1-1: Primer prozora Parametri ispisa	Dodatak K.1-1
Slika K.1-2: Primer prozora BIB001	Dodatak K.1-3
Slika K.1-3: Primer prozora BIB201	Dodatak K.1-4

TABELE

Tabela 3.2-1: Pregled metoda u meniju Pretraživanje.....	3.2-3
Tabela 3.2-2: Pregled metoda u meniju Zapis.....	3.2-4
Tabela 3.2-3: Pregled metoda u meniju Uređivanje.....	3.2-5
Tabela 3.2-4: Pregled metoda u meniju Pogled.....	3.2-7
Tabela 3.2-5: Pregled metoda u meniju Podešavanja.....	3.2-8
Tabela 3.2-6: Pregled metoda u meniju Spremište.....	3.2-9
Tabela A.1-1: Osnovni indeks u bibliografskim bazama podataka – bibliografski podaci....	Dodatak A.1-1
Tabela A.1-2: Osnovni indeks u bibliografskim bazama podataka – podaci o sadržaju.....	Dodatak A.1-2
Tabela A.1-3: Dodatni indeksi u bibliografskim bazama podataka – podaci o zapisu.....	Dodatak A.1-2
Tabela A.1-4: Dodatni indeksi u bibliografskim bazama podataka – bibliografski podaci ...	Dodatak A.1-3
Tabela A.1-5: Dodatni indeksi u bibliografskim bazama podataka – identifikacioni podaci	Dodatak A.1-4
Tabela A.1-6: Dodatni indeksi u bibliografskim bazama podataka – podaci o sadržaju	Dodatak A.1-5
Tabela A.1-7: Dodatni indeksi u bibliografskim bazama podataka – kodirani podaci	Dodatak A.1-5
Tabela A.1-8: Dodatni indeksi u bibliografskim bazama podataka – podaci o stanju fonda .	Dodatak A.1-8
Tabela A.1-9: Sufiksi za limitiranje pretraživanja u bibliografskim bazama podataka	Dodatak A.1-10
Tabela A.2-1: Osnovni indeks u normativnoj bazi podataka	Dodatak A.2-1
Tabela A.2-2: Dodatni indeksi u normativnoj bazi podataka – podaci o zapisu	Dodatak A.2-1
Tabela A.2-3: Dodatni indeksi u normativnoj bazi podataka – normativni podaci.....	Dodatak A.2-2
Tabela A.2-4: Dodatni indeksi u normativnoj bazi podataka – kodirani podaci.....	Dodatak A.2-2
Tabela B.1-1: Bibliografske baze podataka – kontrole u odnosu na karakteristike polja i potpolja.....	Dodatak B.1-2
Tabela B.1-2: Bibliografske baze podataka – kontrole prilikom unosa u potpolje	Dodatak B.1-3
Tabela B.1-3: Bibliografske baze podataka – kontrole prilikom pohranjivanja zapisa.....	Dodatak B.1-9
Tabela B.2-1: Normativna baza podataka – kontrole prilikom unosa u potpolje.....	Dodatak B.2-1
Tabela B.2-2: Normativna baza podataka – kontrole prilikom pohranjivanja zapisa	Dodatak B.2-4
Tabela C.1-1: Skup COBISS znakova – znaci za upravljanje.....	Dodatak C.1-1
Tabela C.2-1: Skup COBISS znakova – latinica.....	Dodatak C.2-1
Tabela C.3-1: Skup COBISS znakova – ćirilica	Dodatak C.3-1
Tabela C.4-1: Skup COBISS znakova – drugi znaci.....	Dodatak C.4-1
Tabela D-1: Spisak prečica (vrućih tipki) za izvođenje nekih postupaka i metoda.....	Dodatak D-1
Tabela E.1-1: Spisak atributa i podataka za prikaz rezultata pretraživanja u bibliografskim bazama podataka	Dodatek E.1-1
Tabela E.2-1: Spisak atributa i podataka za prikaz rezultata pretraživanja u normativnoj bazi podataka.....	Dodatek E.2-1
Tabela G.7-1: Osnovni indeks u bazi podataka CORES	Dodatek G.7-1
Tabela G.7-2: Dodatni indeksi u bazi podataka CORES	Dodatek G.7-1
Tabela G.9-1: Spisak atributa za prikaz rezultata pretraživanja u bazi podataka CORES	Dodatek G.9-1

PREDGOVOR

COBISS3 je naziv za treću generaciju programske opreme koju je IZUM razvio za potrebe funkcionisanja COBISS sistema. Prva generacija programske opreme zvala se ATLASS, za njom je usledila programska oprema sa istim nazivom kao i sistem COBISS (koju sada zovemo COBISS2), a najnovija programska oprema je COBISS3, koja je razvijena na osnovu objektivne tehnologije.

S novom koncepcijom u proces razvoja programske opreme uključena su nova oruđa za objektnu analizu, planiranje, izvođenje i upravljanje konfiguracijama.

Jedna od arhitektonskih karakteristika programske opreme COBISS3 jeste njena troslojna koncepcija: korisnički interfejs, poslovna logika i baza podataka. Sva tri sloja povezuje objektni model RMI (*Remote Method Invocation*), a za baze podataka koristi se Oracle.

Programska oprema COBISS3 razvijena je u Javi koja nije samo programski jezik, jer omogućuje funkcionisanje programske opreme u različitim okruženjima:

- korisnički interfejs (Windows 98/Windows 7/ME/2000/XP/Vista, Linux, Mac),
- poslovna logika (Windows 2000/XP, Linux),
- baza podataka (Windows 2000/XP, Linux).

Programska oprema COBISS3 sadrži devet segmenata:

- COBISS3/Katalogizacija
- COBISS3/Nabavka
- COBISS3/Serijske publikacije
- COBISS3/Elektronski izvori
- COBISS3/Fond
- COBISS3/Pozajmica
- COBISS3/Međubibliotečka pozajmica
- COBISS3/Ispisi
- COBISS3/Upravljanje aplikacijama

COBISS3/Katalogizacija je centralni segment COBISS3 programske opreme koji podržava uzajamnu katalogizaciju u okviru kooperativnog online bibliografskog sistema i servisa COBISS. Omogućuje izvođenje postupaka u

radu sa bibliografskim i normativnim zapisima u različitim bazama podataka: pretraživanje i pregledanje zapisa, kreiranje i uređivanje zapisa, preuzimanje zapisa iz COBIB-a i različitih stranih baza podataka, razrešavanje duplikata, razrešavanje lokalnih bibliografskih zapisa i razdruživanje normativnih zapisa. Svi postupci obrade bibliografskih izvora i postupci u radu sa normativnim zapisima izvode se u jedinstvenom interfejsu za katalogizaciju.

COBISS3/Nabavka je segment koji omogućuje bibliotekama automatizaciju sledećih postupaka nabavke monografskih publikacija: kupovina građe koja uključuje izbor za naručivanje građe, naručivanje građe, pretplatu naručene građe, prijem naručene građe i plaćanje primljene građe; prijem građe razmenom i slanje građe za razmenu; prijem i slanje obaveznog primerka, prijem poklona i evidentiranje drugih načina prijema građe; reklamiranje neprispere građe, prispele građe, primljenog dokumenta za plaćanje avansa i primljenog računa; održavanje podataka o partnerima i kontima te podešavanje numeratora.

COBISS3/Serijske publikacije je segment koji omogućuje automatizaciju sledećih postupaka nabavke serijskih publikacija: kupovina publikacija koja uključuje izbor za naručivanje publikacija, naručivanje publikacija, otkazivanje narudžbine, pretplatu i plaćanje publikacija; prijem publikacija razmenom, obaveznog primerka i poklona te druge načine prijema; održavanje podataka o modelima izlaženja te izvođenje kontrole dotoka; slanje publikacija za razmenu i slanje obaveznog primerka; reklamiranje svezaka koje nedostaju, primljenog dokumenta za plaćanje avansa i primljenog računa; održavanje podataka o partnerima i kontima te podešavanje numeratora.

COBISS3/Elektronski izvori je segment koji bibliotekama omogućuje automatizaciju sledećih postupaka dobijanja elektronskih izvora: kupovina paketa i licenci za samostalne elektronske izvore, pretplatu i plaćanje elektronskih izvora, prijem obaveznog primerka elektronskih publikacija, vezu s portalima za pozajmicu e-knjiga, održavanje podataka o partnerima i kontima te podešavanje numeratora.

COBISS3/Fond je segment koji uključuje sledeće postupke: dodavanje polja 996/997 i 998 te unos i menjanje podataka u tim poljima, kopiranje podataka u polja 996/997, menjanje statusa u više polja 996/997 u zapisu, menjanje podataka u poljima 996/997 preko inventarskih brojeva ili brojeva za pozajmicu, sortiranje polja 996/997 u zapisu, oblikovanje kompleta, ispis nalepnica, inventarisanje monografskih publikacija, otpis primeraka monografskih publikacija koje nedostaju posle inventara. Prilikom vođenja fonda serijskih publikacija moguće je inventarisanje serijskih publikacija, priprema i uređivanje modela izlaženja, beleženje dotoka publikacija na osnovu modela izlaženja, podrška u postupcima povezivanja i razvezivanja svezaka te otpis svezaka i godišta serijskih publikacija. Segment uključuje i sledeće postupke: kreiranje dodatnih lokalnih zapisa, prenos polja 996/997 iz jednog bibliografskog zapisa u drugi, prikaz zapisa u formatu COMARC, pregled stanja primeraka u pozajmici, ispis spiska prinova te podešavanje numeratora za dodavanje inventarskih brojeva, tekućih brojeva u signaturi i brojeva za pozajmicu, za prikaz spiska biblioteka te za dopunu podataka o građi sa multimedijским sadržajem.

COBISS3/Pozajmica je segment koji omogućuje bibliotekama automatizaciju sledećih postupaka: upis i promenu podataka o članovima, brisanje podataka o

članu, promenu broja članske karte, ispis nalepnice za člansku kartu, pozajmicu građe van biblioteke ili za čitaonicu, produženje roka pozajmice, promenu datuma isteka, vraćanje građe s mogućnošću izbora člana ili bez te mogućnosti, rezervacija slobodne i zauzete građe te ispis zaduženja za člana. Za serijske publikacije mogu se odrediti stalne rezervacije i evidentirati cirkulacija pojedinih svezaka serijskih publikacija. Biblioteke koje su pozajmicu organizovale po odeljenjima mogu odvojeno voditi evidenciju pozajmice po odeljenjima, međuodeljenski pozajmiti građu iz matičnog odeljenja u posluženo odeljenje, potom pozajmiti tu građu članu u posluženom odeljenju te pretraživati građu po katalogu u pojedinačnim odeljenjima. Kod pojedinih primeraka građe, za potrebe pozajmice omogućen je upis napomene o primerku, a kod pozajmljene građe i upis privremene napomene. U lokalnom katalogu može se potražiti građa ili pojedini primerci, mogu se pogledati bibliografski podaci i podaci o stanju fonda te se može dobiti informacija o tome kome je građa pozajmljena, ako nije slobodna. Podaci o upisanim članovima mogu se pretraživati prema različitim kriterijumima i zatim se, u obliku spiska, ispisati i na štampaču. Biblioteke koje svojim članovima naplaćuju određene usluge mogu ažurirati cenovnik, evidentirati i podmiriti potraživanja, ispisati račun, obrisati potraživanje, stornirati podmirena potraživanja, zaključiti blagajnu i pregledati blagajničke transakcije. Za članove koji kasne sa vraćanjem građe mogu se pripremiti i ispisati opomene. Bibliotekama je omogućeno menjanje vremenskih parametara pozajmice, menjanje kalendara radnog vremena biblioteke, menjanje parametara za elektronsko obaveštavanje članova, podešavanja broja pozajmljenih primeraka, broja produženja pozajmice i rezervacija, perioda važenja članstva za pojedine kategorije članova, menjanje web adrese sa podacima za kontakt i obaveštenjima u vezi sa uslugom Moja biblioteka u COBISS/OPAC-u.

COBISS3/Međubiblioteka pozajmica je segment koji uključuje sledeće postupke: evidentiranje zahteva naručioca za MP, rezervaciju građe domaće biblioteke, naručivanje građe od dobavljača ili u magacinu, evidentiranje prijema građe od dobavljača ili iz magacina, dobavljanje građe naručiocu, vraćanje građe naručioca i vraćanje građe dobavljaču ili u magacin. Uključuje i pripremu i ispostavljanje računa za pravna lica – partnere koji se pojavljuju kao naručioci ili platiše obavljenih usluga, pripremu obaveštenja za naručioce i dobavljače, održavanje podataka o partnerima i cenovniku te podešavanje numeratora.

COBISS3/Ispisi je segment koji omogućuje oblikovanje različitih vrsta ispisa, kao što su različiti obrasci, poslovni akti, statistike itd. Ispisi se pripremaju na osnovu podataka iz svih segmenata programske opreme COBISS3. Pripremljene ispise možemo poslati na štampač ili elektronskom poštom. Tipski ispisi za pojedine segmente oblikuju se u IZUM-u.

COBISS3/Upravljanje aplikacijama je segment koji bibliotekama omogućuje ažuriranje podataka o domaćoj biblioteci i partnerima te uvid u podatke o korisnicima sistema.

Sadržaj priručnika usklađen je s funkcionisanjem trenutno važeće verzije programske opreme COBISS3 i važi za svaku buduću verziju programske opreme do opoziva ili do objave nove elektronske verzije priručnika. Sadržaj priručnika je pohranjen i dostupan na portalu **Obrazovanje** izborom opcije *E-*

priručnici, a neposredan pristup sadržaju na portalu moguć je i iz menija **Pomoć** u programskoj opremi COBISS3.

U cilju lakšeg razumevanja funkcionisanja programske opreme, u priručnik Osnovna uputstva COBISS3 dodat je rečnik s definicijama upotrebljenih izraza.

Informacije i pomoć možete dobiti u sedištu nacionalnog COBISS centra koji je odgovoran za COBISS sistem u vašoj državi (kontakt podaci objavljeni su na poslednjoj strani priručnika).

- /NOMON
U rezultatima pretraživanja nema zapisa za monografske publikacije.
- /NOSER
U rezultatima pretraživanja nema zapisa za serijske publikacije.
- /NOART
U rezultatima pretraživanja nema zapisa za članke i druge sastavne delove.
- /NBM
U rezultatima pretraživanja nema zapisa za knjižnu građu.

Savet:

Spisak sufiksa za limitiranje ispisujemo klikom na dugme **Indeksi za pretraživanje**.

Primer:

Kod "Komandno pretraživanje" možemo npr. da upišemo *FR=lt/MON* ili *FR=lt/SER*

Rezultat pretraživanja su zapisi za tekstualne elektronske monografske publikacije, odnosno serijske publikacije.

Primer:

Kod "Komandno pretraživanje" upišemo npr. *(vinogradarstvo OR vino*)/SER*

Rezultat pretraživanja su zapisi za serijske publikacije koji sadrže ključnu reč *vinogradarstvo* ili ključnu reč *vino*.

Sufiksi za limitiranje po pismu:

- /LAT
Rezultat pretraživanja su samo zapisi za dokumenta u latinici (1001 = "ba").
- /CIR
Rezultat pretraživanja su samo zapisi za dokumenta u ćirilici (1001 = "c*" ili 1001 = "oc").

Primer:

Kod "Komandno pretraživanje" upišemo npr. *sveto (W) pismo/CIR*

Rezultat pretraživanja su zapisi koji sadrže ključnu reč *sveto pismo* u navedenom redosledu. Zapisi predstavljaju publikaciju u *ćirilici*.

4.1.3 Skeniranje

Skeniranje je postupak kojim sužavamo pretraživanje u drugim poljima za pretraživanje. Na taj način možemo pretraživati i po neindeksiranim potpoljima

te vrednostima indikatora, ili možemo proveriti prisustvo nekog potpolja, odnosno indikatora, u bibliografskom zapisu.

Skeniranje se u COBIB-u ne izvodi ako je broj zapisa, koje program pronade na osnovu zahteva za pretraživanje u drugim poljima za pretraživanje veći od 50.000. To limitiranje ne važi onda kada postupak skeniranja želimo da upotrebimo u lokalnoj bazi podataka.

Uslov

Vrednost mora biti upisana bar kod još jednog polja za pretraživanje.

Postupak

1. Kod "Skeniranje" upišemo oznaku polja i potpolja ili indikatora, znak jednakosti i pojam za pretraživanje. Više zahteva za pretraživanje možemo povezati logičkim operatorima. Možemo upotrebiti logičko I (moramo uneti znak "&"), logičko ILI (moramo uneti znak "&OR") i logičku negaciju (moramo uneti znak "&NOT").

Zahtev za pretraživanje unosimo u obliku:

<oznaka polja><oznaka potpolja ili indikatora>=<pojam za pretraživanje>

ili

<oznaka polja><oznaka potpolja ili indikatora>=<pojam za pretraživanje> & <oznaka polja><oznaka potpolja ili indikatora>=<pojam za pretraživanje>...

ili

<oznaka polja><oznaka potpolja ili indikatora>=<pojam za pretraživanje> &NOT <oznaka polja><oznaka potpolja ili indikatora>=<pojam za pretraživanje>...

ili

<oznaka polja><oznaka potpolja ili indikatora>=<pojam za pretraživanje> &OR <oznaka polja><oznaka potpolja ili indikatora>=<pojam za pretraživanje>...

Prilikom skeniranja po potpoljima pojmove za pretraživanje znacima "%" ili "*" možemo skratiti na početku, u sredini ili na kraju:

- znak "%" zamenjuje jedan znak (u nizu može biti više znakova "%")
- znak "*" zamenjuje proizvoljan niz znakova

Primer:

Kod "Komandno pretraživanje" upišemo npr. *PY=2008/mon and LA=scc*, a kod "Skeniranje" npr. *105f=g & 200ind1=0*

Na taj način pretražimo zapise za *monografske publikacije na srpskom jeziku* koje su izdate *2008. godine* i koje u potpolju *105f – Kod za književni oblik* sadrže kod *"g" – poezija* te u polju *200 – Naslov i podaci o odgovornosti* imaju vrednost prvog indikatora *0 – Naslov nije značajan*.

Primer:

Kod "Komandno pretraživanje" upišemo npr. *TD=2.30:2.32 and PY=2007*, a kod "Skeniranje" npr. *101d=* &NOT 101d=eng*

Na taj način pretražimo zapise za *zbornike* koji su izdati u *2007. godini* i koji u potpolju *001t – Tipologija dokumenata/dela* imaju upisane kodove za tipologiju dela *"2.30"*, *"2.31"* ili *"2.32"* te sadrže sažetak u bilo kojem jeziku (*101d – Jezik sažetka*), a ne sadrže sažetak na engleskom jeziku.

Primer:

Kod "Skeniranje" upišemo npr. *215a=%%% str.*

Izaberemo zapise koji u potpolju *215a – Posebna oznaka građe i opseg* na petom mestu imaju razmak i za njim reč "str.", tj. zapise koji sadrže podatak o broju strana koji je viši od 1000, odnosno u potpolju *215a* imaju ispunjena sva četiri mesta (npr. [24] str.).

U zahtev za pretraživanje kod "Skeniranje" ne unosimo znakove za uključivanje, odnosno isključivanje komandi LaTeX i znakove NSB/NSE.

11.1.6 Prikaz informacija o bazi podataka

U brauzeru možemo ispisati karakteristike baze podataka. U klasi **Bibliografski zapis** ispisuju se samo karakteristike lokalne baze podataka.

Postupak

1. U potprozoru **Segmenti i klase** označimo odgovarajuću klasu i zatim izaberemo metodu **Klasa / Prikaži informacije o bazi podataka**.

Otvora se prozor **Poruka** u kojem se ispisuju sledeći podaci:

- akronim (lokalne) baze podataka
- broj svih zapisa u (lokalnoj) bazi podataka
- broj zapisa kreiranih u (lokalnoj) bazi podataka
- redni broj baze podataka
- najviši broj zapisa u (lokalnoj) bazi podataka

2. Kliknemo dugme **U redu**.

11.1.7 Eksport zapisa

U brauzeru možemo pretraživati i izvoziti zapise u različitim formatima (npr. MARC 21, MARCXML (MARC 21 u xml), Dublin Core itd.). Bibliografski zapisi se eksportuju iz lokalne baze podataka.

Za eksport zapisa potrebna nam je privilegija KAT_EXPORT.

Upozorenje:

Mogućnost eksporta zapisa imaju samo one biblioteke koje su to posebno tražile.

Postupak

1. U potprozoru **Segmenti i klase** označimo klasu **Bibliografski zapis** i zatim izaberemo metodu **Klasa / Eksportuj zapise**.

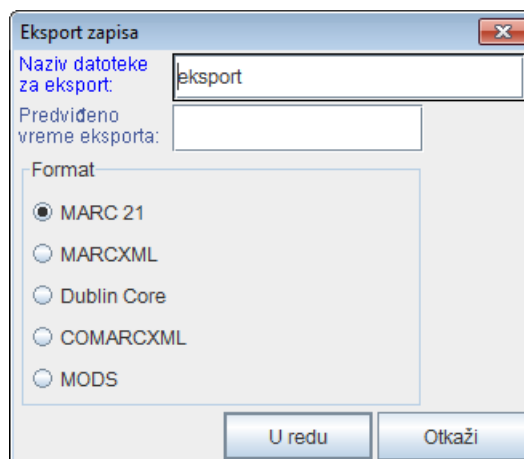
Otvora se prozor **Pretraživanje – Bibliografski zapis (<akronim lokalne baze podataka>)**.

2. Upišemo odgovarajući zahtev za pretraživanje i izvedemo pretraživanje.
3. Označimo odgovarajući zapis ili više zapisa na spisku rezultata pretraživanja i kliknemo dugme **Izaberi**. Sve pronađene zapise izaberemo (bez označavanja) klikom na dugme **Izaberi sve**.

Ako smo upotreбили dugme **Izaberi sve**, a pri tom je na spisku bilo više od 5.000 zapisa, eksport će biti brži ako je pripremljena posebna datoteka. Ta je datoteka pripremljena unapred, te zato ne uključuje podatke od tekućeg dana.

Ako nemamo posebnu datoteku, eksport će biti ograničen samo na prvih 5.000 zapisa.

Otvara se prozor **Eksport zapisa**:

Slika 11.1-6: Prozor Eksport zapisa

4. Kod "Naziv datoteke za eksport" upišemo naziv datoteke u koju će se pohraniti zapisi. Programski je već upisan naziv datoteke *eksport* koji možemo promeniti. Ako upišemo naziv datoteke koji već postoji program nas na to upozorava.
5. Kod "Predviđeno vreme eksporta" upišemo, odnosno podesimo, datum i vreme kada eksport treba da se izvede (dd.mm.gggg čč:mm:ss). Ako polje za unos ne ispunimo, eksport će se aktivirati odmah.

Savet:

Vreme aktiviranja pripreme eksporta podataka određujemo obično kod obimnijih eksporta (> 50.000 zapisa), jer je preporuka da se pripremaju van radnog vremena.

Automatsko unošenje datuma omogućuju tipke <D>, <W> i <M>.

Pritiskom na tipku <D> u prazno polje upišu se tekući datum i čas. Svakim ponovnim pritiskom na tu tipku upiše se datum koji je noviji za jedan dan.

Pritiskom na tipku <W> upisuju se datum i čas koji su za jednu sedmicu noviji od tekućeg datuma. Sa svakim ponovnim pritiskom na tu tipku upiše se datum koji je noviji za jednu sedmicu.

Pritiskom na tipku <M> upisuju se datum i čas koji su za jedan mesec noviji od tekućeg datuma. Svakim ponovnim pritiskom na tu tipku upiše se datum koji je noviji za jedan mesec.

Već uneti datum i čas brišemo s tipkom za razmak.

6. Kod "Format" izaberemo format u kojem ćemo eksportovati zapise:
 - *MARC 21* za eksport u formatu MARC 21¹ (struktura ISO 2709)
 - *MARCXML* za eksport u formatu MARC 21² (struktura xml)

¹ <http://www.loc.gov/marc/bibliographic/ecbdhome.html>

² <http://www.loc.gov/standards/marcxml/>

- *Dublin Core* za eksport u formatu Dublin Core³
- *COMARXML* za eksport u formatu COMARC (struktura xml)
- *MODS* za eksport u formatu MODS⁴

7. Kliknemo dugme **U redu**.

Program nas upozorava na to da li će za eksport zapisa biti upotrebljena posebna datoteka ili na to da li će eksport biti ograničen na prvih 5.000 zapisa (v. korak 3). Kliknemo dugme **U redu**, ako želimo da nastavimo s postupkom.

Ispiše se poruka da je postupak za eksport zapisa u izabranom formatu započeo i obaveštenje da ćemo o završenom postupku biti obavešteni e-poštom. Prozor zatvaramo klikom na dugme **U redu**.

Upozorenje:

U biblioteci se u isto vreme može izvoditi samo jedan postupak za eksport zapisa.

*Ako tokom **izvođenja** postupka za eksport aktiviramo još jedan postupak, dobićemo obaveštenje da sa eksportom moramo da sačekamo dok prvi postupak ne bude završen. U poruci je navedeno i ime korisnika koji je aktivirao eksport, naziv datoteke i vreme početka postupka. Prozor zatvaramo klikom na dugme **U redu**.*

*Ako se postupak za eksport zapisa još **ne izvodi** (pripremljen je, ali će se aktivirati kasnije), a mi aktiviramo još jedan eksport, dobijamo obaveštenje da se odlučimo da li ćemo prvi postupak otkazati i aktivirati novi (dugme **Da**) ili ćemo izvesti prvi postupak (dugme **Ne**). U poruci je navedeno i ime korisnika koji je aktivirao eksport, naziv datoteke i predviđeno vreme početka postupka.*

Kada je postupak za eksport zapisa završen, e-poštom dobijamo obaveštenje u kojem je navedena i lokacija datoteke s tim zapisima.

Potražimo datoteku u kojoj su pohranjeni zapisi iz eksporta. Datoteka je komprimovana (zip) i može biti tipa *mrc* ili *xml*.

Mogućnosti ...

Eksport zapisa u formata MARC 21 i Dublin Core preko segmenta COBISS3/Ispisi namenjen je eksportu do 2.000 zapisa, dok su eksporti iz klase **Bibliografski zapis** namenjeni većem broju zapisa.

11.1.8 Verifikacija tipologije

Dokumentima/delima možemo da potvrdimo i da zaključamo tipologiju ili da otključamo već potvrđenu tipologiju. To možemo učiniti samo u COBIB-u.

Za verifikaciju tipologije potrebna nam je privilegija KAT_LOCKTD.

³ <http://dublincore.org/>

⁴ <http://www.loc.gov/standards/mods/>

Postupak

1. U potprozoru **Segmenti i klase** označimo klasu **Bibliografski zapis** i zatim izaberemo metodu **Klasa / Verifikacija tipologije**.

Otvara se prozor **Pretraživanje – Bibliografski zapis (COBIB)**.

2. Upišemo odgovarajući zahtev za pretraživanje i izvedemo pretraživanje.
3. Označimo odgovarajući zapis ili više zapisa na spisku rezultata pretraživanja i kliknemo dugme **Izaberi**.

Otvara se prozor **Verifikacija tipologije: tekući br. nn**. U gornjem delu prozora, u formatu COMARC/B, prikazan je prvi od izabranih zapisa, a u donjem delu prozora ispisuje se tipologija (ako postoji u zapisu) ili je taj prostor prazan.

4. Ako želimo da potvrdimo i zaključamo tipologiju, kliknemo dugme **Zaključaj**, a ako želimo da odključamo već potvrđenu tipologiju, kliknemo dugme **Otključaj**.

U donjem delu prozora ispisuje se odgovarajuća poruka.

5. Kliknemo dugme **Napred**.

Prikazuje se sledeći od bibliografskih zapisa koje smo izabrali sa spiska rezultata pretraživanja.

6. Kada završimo sa zaključavanjem, odnosno odključavanjem tipologija, kliknemo dugme **Izlaz**. Tim dugmetom možemo takođe bilo kada da prekinemo postupak.

U prozoru **Poruka** ispisuje se broj promenjenih zapisa.

11.1.9 Numeratori

U bibliografskoj bazi podataka i normativnim bazama podataka, za pojedina potpolja možemo definisati numeratore.

Za definisanje i uređivanje numeratora potrebna nam je privilegija KAT_EDITTYPE.

11.1.9.1 Dodavanje numeratora

S obzirom na zahteve, podešavamo onoliko numeratora koliko nam je potrebno za definisanje pojedinih brojeva.

Postupak

1. Označimo klasu **Numeratori u katalogizaciji**.
2. Izaberemo metodu **Klasa / Novi objekt**.

Otvara se prozor **Numeratori u katalogizaciji**.

Slika 11.1-7: Prozor Numeratori u katalogizaciji

3. Kod "Naziv" upišemo kratku oznaku numeratora.
4. Kod "Vrsta zapisa" iz padajućeg spiska izaberemo vrstu zapisa (npr. bibliografski zapis).
5. Kod "Potpolje" unesemo potpolje u kojem se može aktivirati numerator (npr. 020b, 021b itd.).
6. Kod "Sledeća vrednost" unesemo sledeći broj koji će se s numeratora preneti u potpolje.
7. Kod "Najviša vrednost" unesemo najviši broj koji može da ima numerator.
8. Kod "Dužina" odredimo broj mesta na kojima se upisuje broj, uključujući prethodne nule. Ako dužinu ne upišemo, broj se u potpolje upisuje bez prethodnih nula.

Upozorenje:

Maksimalni dozvoljeni broj mesta je 10.

9. Kod "Prefiks" možemo da upišemo tekst koji se upisuje u potpolje ispred broja. U polje za unos mogu se upisati i oznake koje omogućuju automatsko upisivanje tekućeg datuma u pojedino potpolje:
 - <GGGG> – godina (npr. 2014)
 - <GG> – godina (npr. 14)

- <MM> – mesec
- <DD> – dan

10. Za unos napomena kliknemo dugme **Napomena**.
11. Kada želimo da omogućimo upotrebu numeratora, označimo okvir za aktiviranje "Aktivnost".
12. Unesemo uslove za izbor numeratora (v. pogl. 11.1.9.1.1).
13. Pohranimo podatke tako što kliknemo dugme **U redu**.

Primer:

Ako kod "Prefiks" upišemo npr. $M<GGGG><MM>$ i pri tom zapis zadovoljava uslov npr. $001c = m$, u bibliografski zapis, u određeno potpolje, za prefiks M automatski se upiše tekuća godina (npr. 2014) i tekući mesec (npr. 05) zajedno sa četvorocifrenim brojem s numeratora (npr. M2014050001).

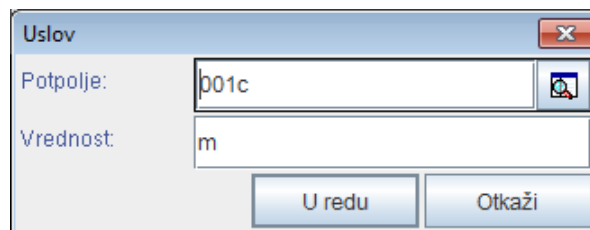
11.1.9.1.1 Unos uslova za numerisanje

Ako želimo da program ponudi određeni numerator, zapis mora da ispunjava uslove za numerisanje. Program će ponuditi numerator kod zapisa koji će imati sve tražene uslove (određeno potpolje i njegovu vrednost).

Postupak

1. U prozoru **Numeratori u katalogizaciji** kliknemo dugme **Novi objekt**.

Otvara se prozor **Uslov** za dodavanje potpolja i njegove vrednosti.

Slika 11.1–8: Unos uslova za numerisanje

2. Kod "Potpolje", iz šifrnika izaberemo potpolje.
3. Kod "Vrednost" upišemo vrednost iz šifrnika za izabrano potpolje.
4. Kliknemo dugme **U redu**.
5. Ako želimo, možemo uneti sledeći uslov, kao što je opisano u koracima od 1 do 4.

A.1.2.4 Podaci o sadržaju (predmetne odrednice, klasifikacija)

Tabela A.1-6: Dodatni indeksi u bibliografskim bazama podataka – podaci o sadržaju

Prefiks	Značenje	Pretraž.	Potpolja
PN= ¹⁴	Predmetna odrednica – lično ime	frazno	600abcdef, 960abcdef
CS=	Predmetna odrednica – naziv korporacije	frazno	601ab, 961ab
FN=	Predmetna odrednica – porodično ime	frazno	602a, 962a
TS=	Predmetna odrednica – naslov	frazno	605ai, 965ai
TN=	Tematska predmetna odrednica	frazno	606a, 966a
GN=	Geografska predmetna odrednica	frazno	607a, 967a
CH=	Vremenska predmetna odrednica	frazno	608a, 968a
FS=	Formalna predmetna odrednica	frazno	609a, 969a
DX=	Tematska pododrednica	frazno	600x–609x, 960x–969x
DY=	Geografska pododrednica	frazno	600y–609y, 960y–969y
DW=	Formalna pododrednica	frazno	600w–609w, 960w–969w
DZ=	Vremenska pododrednica	frazno	600z–609z, 960z–969z
DU=	Slobodno oblikovane predmetne odrednice	frazno	610az
SU=	Predmetne odrednice	frazno	600–610, 960–969 (sva potpolja)
DE= ¹⁵	Predmetne odrednice (kontrolisane)	frazno	600–609, 960–969 (sva potpolja)
GE=	Ključne reči – NUK	frazno	627a
DC=	UDK	frazno	675au
OC= ¹⁶	Druge klasifikacije	frazno	686a2

¹⁴ U vezi sa indeksiranjem polja 600 i 960 v. nap. 3.

¹⁵ Prefiksom DE= ne pretražujemo u samostalnom dodatnom indeksu, već u indeksima PN=, CS=, FN=, TS=, TN=, GN=, CH=, FS=, DX=, DY=, DW=, DZ=. Funkcija pregled pojmova je onemogućena.

¹⁶ Prva reč iz potpolja 6862 i sadržaj potpolja 686a indeksiraju se kao jedna fraza, dodat je samo razmak. Ako potpolje 6862 nije uneto, indeksira se samo sadržaj potpolja 686a, ispred kojeg su dodati "---" i razmak.

A.1.2.5 Kodirani podaci

Tabela A.1-7: Dodatni indeksi u bibliografskim bazama podataka – kodirani podaci

Prefiks	Značenje	Pretraž.	Potpolja
AC= ¹⁷	Kod za vrstu autorstva	frazno	7004–7024, 7104–7124, 9104–9124
AS=	Šifra istraživača	frazno	7007–7027
CC=	Kod za vrstu sadržaja	frazno	105bc, 110d, 140d
CO=	Država/regija izdavanja	frazno	102ab
DT= ¹⁸	Bibliografski nivo	frazno	001c
FC=	Šifra ustanove/organizacije	frazno	7008–7028, 7108–7128
FQ=	Učestalost izlaženja	frazno	110b
FR= ¹⁹	Fizički oblik	frazno	001b, 115agk, 116ag, 117a, 124b,

			126a, 128a, 135ab
GP=	Kod zvanične publikacije	frazno	100f
IC=	Kod za ilustracije	frazno	105a, 140a
LA=	Jezik	frazno	101a
LC=	Kod za književni oblik	frazno	105fg, 140ef
LO=	Jezik originala	frazno	101c
MC=	Mikrooblici – kodovi	frazno	130a
RS= ²⁰	Status zapisa	frazno	001a, 998e
RT= ²¹	Vrsta zapisa	frazno	001b
SS=	Status kontinuiranog izvora	frazno	100b
TA=	Kod za predviđene korisnike	frazno	100e
TD=	Tipologija dokumenata/dela	frazno	001t
TY=	Vrsta kontinuiranog izvora	frazno	110a
UC=	UDK za pretraživanje	frazno	675c
UG=	UDK grupa	frazno	675b
US=	UDK statistika	frazno	675s
EA= ²²	E-pristup	frazno	0172, 856u

¹⁷ Prefikse za pretraživanje AU=, AC=, FC= i AS=, umesto operatorom AND možemo povezivati operatorom (W). Pri tom, prefikse moramo pisati u unapred navedenom redosledu. Ako prefiks AC= ili FC= izostavimo, upotrebimo operator (2W). Rezultat takvog pretraživanja su samo zapisi u kojima su traženi podaci u istom polju 7XX.

Primeri zahteva za pretraživanje:

AU=Kos, Vinko (W) AC=730*

Pretražujemo zapise u kojima je autor Vinko Kos naveden kao prevodilac.

AU=Rozman, Ivan (W) AC=991 (W) FC=3-2**

Pretražujemo zapise u kojima je Ivan Rozman naveden kao mentor na jednom od fakulteta Univerziteta u Mariboru.

AU=Rozman, Ivan (2W) FC=3-2**

Pretražujemo zapise u kojima je Ivan Rozman naveden kao autor na jednom od fakulteta Univerziteta u Mariboru.

AC=991 (2W) AS=08067

Pretražujemo zapise u kojima je istraživač sa šifrom 08067 naveden kao mentor.

Operator AND kod takvog pretraživanja često nije dovoljno precizan.

Primer zahteva za pretraživanje:

AU=Gradišnik, Branko AND AC=730*

Našli bismo knjige čiji je autor Branko Gradišnik i knjige drugih autora koje je Gradišnik preveo.

¹⁸ Indeksiraju se svi kodovi iz potpolja 001c, osim kodova "m" i "a".

¹⁹ FR= uključuje kod za vrstu zapisa (**001b**) i kodove koji određuju pojedinu vrstu neknjižne građe:

- Potpolje **115g** (građa za video projekcije, film – fizički oblik): ispred sadržaja potpolja dodati su kodovi "g" (kod za video projekcije, filmsku i video građu u 001b) i "a" (kod za film u 115a) ili "b" (kod za video projekcije u 115a).

Primeri zahteva za pretraživanje:

FR=gac

Pretraživanje filmova u kaseti.

*FR=ga**

Pretraživanje filmova.

- Potpolje **115k** (video snimak – fizički oblik): ispred sadržaja potpolja dodati su kodovi "g" (kod za video projekcije, filmsku i video građu u 001b) i "c" (kod za video snimak u 115a).

Primer zahteva za pretraživanje:

FR=gcc

Pretraživanje video snimaka na video kaseti.

*FR=gc**

- Pretraživanje video snimaka.
- Potpolje **116a** (grafika – posebna oznaka građe): ispred sadržaja potpolja dodat je kod "k" (kod za grafiku u 001b).
Primer zahteva za pretraživanje:
FR=ke
Pretraživanje fotonegativa (kod "e").
 - Potpolje **116g** (grafika – oznaka namene): ispred sadržaja potpolja dodat je kod "k" (kod za grafiku u 001b).
Primer zahteva za pretraživanje:
FR=kae
Pretraživanje razglednica (kod "ae").
 - Potpolje **117a** (trodimenzionalni proizvodi i predmeti – posebna oznaka građe): ispred sadržaja potpolja dodat je kod "r" (kod za trodimenzionalne proizvode i predmete u 001b).
Primer zahteva za pretraživanje:
FR=raq
Pretraživanje igračaka (kod "aq").
 - Potpolje **124b** (kartografska građa – oblik kartografske jedinice): ispred sadržaja potpolja dodat je kod "e" (kod za štampanu kartografsku građu u 001b).
Primer zahteva za pretraživanje:
FR=ed
Pretraživanje geografskih karata (kod "d").
 - Potpolje **126a** (zvučni snimci – oblik): ispred sadržaja potpolja dodat je kod "i" (kod za nemuzičke zvučne snimke u 001b) ili "j" (kod za muzičke zvučne snimke u 001b).
Primer zahteva za pretraživanje:
FR=ja
Pretraživanje muzičkih izvođenja na gramofonskih pločama (kod "a").
 - Potpolje **128a** (oblik kompozicije): ispred sadržaja potpolja dodat je kod iz potpolja 001b, i to "c" (štampane muzikalije), "d" (rukopisne muzikalije) ili "j" (muzički zvučni snimci).
Primeri zahteva za pretraživanje:
FR=cmr
Pretraživanje notnog zapisa za marš.
FR=jmr
Pretraživanje zvučnog zapisa za marš.
 - Potpolje **135a** (elektronski izvori – tip): ispred sadržaja potpolja dodati su kod "l" (elektronski izvori) iz potpolja 001b i slovo "t" (tip).
Primer zahteva za pretraživanje:
FR=ltl
Pretraživanje tekstualnih elektronskih izvora.
 - Potpolje **135b** (elektronski izvori – fizički oblik): ispred sadržaja potpolja dodat je kod "l" (elektronski izvori) iz potpolja 001b.
Primer zahteva za pretraživanje:
FR=li
Pretraživanje online elektronskih izvora.
- ²⁰ Sa RS= indeksira se potpolje **001a**, ako je upisan kod "i", "p", "r" ili "d".
Primer zahteva za pretraživanje:
RS=p
Pretraživanje CIP-zapisa.
- I potpolje **998e** (indikator nabavke) indeksira se sa RS=. Prefikse SI=, RS= i AM= možemo povezati sa operatorom (W). Pri tom, prefiksi moraju biti u navedenom redosledu. Ako izostavimo prefiks RS=, upotrebimo operator (2W). Rezultat takvog pretraživanja biće samo oni zapisi u kojima se traženi podaci nalaze u istom polju 998. To je posebno značajno za ustanove koje izveštavaju za druge ustanove.
Primer zahteva za pretraživanje:
RS=o
Pretraživanje trenutno naručenih serijskih publikacija. Prilikom pretraživanja sigla nije značajna kod lokalnih baza podataka onih ustanova koje ne izveštavaju za druge ustanove.
SI=50003 (W) RS=o (W) AM=a

Pretraživanje trenutno naručenih serijskih publikacija čiji je način nabavke kupovina u Centralnoj medicinskoj knjižnici (CMK) sa siglo 50003. Komanda je logična samo u lokalni bazi podataka CMK.

SI=50202 (W) RS=93

Pretraživanje deziderata za 1993. godinu u ustanovi sa siglom 50202. Komanda je logična samo u lokalnoj bazi podataka ustanove koja izveštava za tu ustanovu.

SI=50001 (2W) AM=a

Pretraživanje serijskih publikacija čiji je način nabavke kupovina u NUK-u (sigla 50001).

²¹ Sa RT= se indeksira potpolje **001b**, ako nije upisan kod "a".

Primer zahteva za pretraživanje:

RT=c

Pretraživanje štampanih muzikalija.

Sufiksom /BMA možemo ograničiti pretraživanje na zapise kod kojih je u potpolje 001b upisan kod "a" i potpolje 130a nije uneto.

Postoji i negacija prethodnog /NBM koja pretraživanje ograničava samo na neknjižnu građu.

Primer zahteva za pretraživanje:

AU=Cankar, Ivan/BMA*

²² Zahtevom za pretraživanje *EA=1* pretraživanje ograničavamo na zapise za izvore koji imaju samo e-pristup (postoji potpolje 0172 s vrednošću "doi" ili postoji potpolje 856u s vrednošću drugog indikatora 0 – *Elektronski izvor* ili 1 – *Elektronska verzija*).

A.1.2.6 Podaci o stanju fonda

Tabela A.1-8: Dodatni indeksi u bibliografskim bazama podataka – podaci o stanju fonda

Prefiks	Značenje	Pretraž	Potpolja
AM= ²³	Način nabavke	frazno	998v
CN=	Broj za pozajmicu	frazno	9969, 9979
DA=	Datum inventarisanja	frazno	996o, 997o
DS= ²⁴	Primalac za poklon ili razmenu	frazno	9968, 9978
FI=	Finansijer	frazno	9964, 9974
IN=	Inventarski broj	frazno	996f, 997f
IR=	Inventarske napomene	rečima	996r, 997r
LI=	Stepen dostupnosti	frazno	996p, 997p
ND= ²⁵	Broj i datum (računa ...)	frazno	996xyz017, 997xyz017
SD=	Datum statusa	frazno	996t, 997t
SG= ²⁶	Signatura	frazno	996d, 997d, 998d
SI= ²⁷	Sigla	frazno	998b
SR=	Dobavljač	frazno	9962, 9972
ST=	Status	frazno	996q, 997q
TM= ²⁸	Preusmeravanje građe	frazno	996e, 997e
DP= ²⁹	Odeljenja	frazno	996de, 997de
NH=	Zapisi bez podataka o fondu	rečima	---

²³ Za povezivanje prefiksa AM= s prefiksima SI= i RS= v. nap. 20.

²⁴ Možemo pretraživati po elementu 3 – *naziv institucije* ili po elementu 4 – *datum slanja*. Nakon prefiksa DS= upišemo oznaku elementa i zatim pojam za pretraživanje.

Primeri zahteva za pretraživanje:

*DS=3British Library**

*DS=4199306**

- ²⁵ Možemo pretraživati po elementima potpolja 996/997x (*b – broj narudžbine, X – napomena narudžbine*), 996/997y (*g – broj dobavnice/spiska, h – datum dobavnice/spiska*), 996/997z (*j – broj reklamacije, k – datum reklamacije, Z – napomena reklamacije*), 996/9970 (*S – broj predračuna, G – datum predračuna, C – cena predračuna*), 996/9971 (*m – broj računa, q – datum računa*) i 996/9977 (*1 – broj računa, 2 – datum računa*). Nakon prefiksa ND= upišemo oznaku elementa i zatim pojam za pretraživanje.

Primeri zahteva za pretraživanje:

*ND=jREKLAMAC**

*ND=k199309**

*ND=mRp 101**

- ²⁶ Pretraživanje po signaturi:

- Pretraživanje po celoj signaturi (kao što je upisana u potpolje 996/997d).

Primer zahteva za pretraživanje:

*SG=f2\n113780\s2002**

- Pretraživanje po elementima za postavku po područjima (*i – interna oznaka, u – UDK slobodan pristup, a – ABC i druge oznake – l. deo*). Nakon prefiksa SG= upišemo oznaku elementa i zatim pojam za pretraživanje.

Primeri zahteva za pretraživanje:

SG=iST

*SG=u681.3**

SG=aCANKAR, I.

- Pretraživanje po elementima za postavku po tekućem broju. Elementi *n – tekući broj, f – format i l – oznaka podlokacije u signaturi* udruženi su u frazu za pretraživanje tako da nakon elementa *n* sledi razmak, zatim element *f*, zarez i element *l*. Prilikom pretraživanja tekući broj mora da sadrži sedam mesta, tako da ga, po potrebi, dopunimo početnim nulama. Oznaku elementa ne upisujemo.

Primeri zahteva za pretraživanje:

*SG=0123210**

*SG=0034025 2**

SG=003425 3,A

- Pretraživanje signature iz potpolja 998d. Unosi se u nestrukturisanom obliku, te se zato može pretraživati samo po celoj signaturi. Nakon prefiksa SG= upišemo slovo *c* i zatim pojam za pretraživanje.

Primer zahteva za pretraživanje:

*SG=cTP Byte**

- ²⁷ Za povezivanje prefiksa SI= s prefiksima RS= i AM= v. nap. 20.

- ²⁸ Možemo pretraživati po elementu *E – oznaka podlokacije* ili po elementu *D – datum preusmeravanja građe*.

Nakon prefiksa TM= upišemo oznaku elementa i zatim pojam za pretraživanje.

Primeri zahteva za pretraživanje:

TM=EPo

*TM=D199306**

- ²⁹ Sa DP= indeksira se redni broj podlokacije koja je određena u lokalnom šifarniku.

Primer zahteva za pretraživanje:

DP=08

Pretraživanje građe, kod koje bar 1 primerak ima oznaku podlokacije koja pripada odeljenju 08.

A.1.3 Sufiksi za limitiranje pretraživanja

U tabeli je prikazan spisak sufiksa kojima dodatno limitiramo pretraživanje.

Tabela A.1-9: Sufiksi za limitiranje pretraživanja u bibliografskim bazama podataka

Sufiks	Značenje	Potpolja
/MON	Monografske publikacije	001c = "m"
/SER	Serijske publikacije	001c = "s"
/ART	Sastavni delovi (članci ...)	001c = "a"
/BMA	Knjižna građa	001b = "a" i 130a ne postoji
/NOMON	Sva građa bez monografskih publ.	
/NOSER	Sva građa bez serijskih publ.	
/NOART	Sva građa bez sastavnih delova	
/NBM	Neknjižna građa	
/godina	Godina izdavanja	
/LAT	Latinica	100l = "ba"
/CIR	Ćirilica	100l = "c*" ili 100l = "oc"

- Pogrešno strukturisano potpolje. [5]
- Polje za lično ime ne možete povezati s normativnim zapisom za korporaciju. [11]
- Potvrđena tipologija se ne može promeniti. [6]
- Prilikom verifikacije koda "2.31" i "2.32", Centralni specijalizovani informacioni centar može da zahteva dokaz o adekvatnosti tipa dokumenta. [7]
- U potpolje a upišite naslov. [9]
- Zapis sa ID = ??? ne postoji. [5]
- Zapis za publikaciju nije u COBIB-u. [8]
- Zapis za publikaciju nije u lokalnoj bazi podataka. [8]

Tabela B.1-2: Bibliografske baze podataka – kontrole prilikom unosa u potpolje

	Polje	Greška	Opis
1.	010a	F ¹	Proverava se pravilnost unosa ISBN broja.
2.	013a	F	Proverava se pravilnost unosa ISMN broja.
3.	011cef	F	Proverava se pravilnost unosa ISSN broja.
4.	330a, 539acdei, 610a	F	Proverava se pravilnost unosa LaTeX komande.
5.	001x, 4641	F	Proverava se pravilnost unosa identifikacionog broja.
6.	001t	F	Prilikom uređivanja, odnosno dopunjavanja zapisa, ne možemo menjati sadržaj potpolja 001t, ako je tipologija zaključana.
7.	001t	I	Ako je 001t = "2.31" ili "2.32" ispisuje se upozorenje.
8.	011as	F	Proverava se da li zapis za publikaciju postoji u COBIB-u.
9.	4XXax	F	Potpolje 4XXa unosimo kada zapis za srodni kontinuirani izvor ne postoji u COBIB-u (ako postoji, ne sadrži polje 530).
10.	992y, 997f	F	Proverava vezu između inventarskog broja serijske publikacije u potpolju 992y i 997f.
11.	70X3, 001c u normativnom zapisu	F	Proverava se da li je u potpolje 70X3 upisan identifikacioni broj normativnog zapisa za korporaciju (001c = "b").

Legenda za vrste grešaka:

F (*Fatal*) – Polje za unos ne možemo napustiti dok greška nije ispravljena.

W (*Warning*) – Program upozorava na eventualnu grešku.

I (*Information*) – Program ispisuje upozorenje i polje za unos zatvara.

¹ Ako je ISBN broj upisan bez crtica, a ujedno je tačan, kontrola ima status W, a ne F.

B.1.3 Kontrole prilikom pohranjivanja zapisa

Poruke, koje se ispisuju prilikom pohranjivanja zapisa, upozoravaju na druge sadržinske greške. Prilikom pohranjivanja ispisuju se i poruke koje su opisane u dodatku *B.1.1*. Na neke greške program nas samo upozorava, a druge moramo otkloniti ako želimo da pohranimo zapis. Kada je zapis označen za brisanje (001a = "d") i kada je ispunjeno potpolje 001x, kontrole se ne izvode.

- Ako postoji više ISBN-ova (010), moramo uneti objašnjenje (010b). [72]
- Alternativno numerisanje nije pravilno uneto (215rqp). [40]
- Bibliografski nivo (001c) se ne podudara s kodom u potpolju 110a. [9, 85]
- Članak s tipologijom ??? mora biti objavljen u serijskoj publikaciji. [87]
- Godina izdavanja 2 (100d) kod kontinuiranog izvora, koji još izlazi (100b = "a"), mora biti "9999". [20]
- Godina izdavanja 2 (100d) mora biti novija od godine izdavanja 1 (100c). [19]
- Godina izdavanja članka (sastavnog dela) nije usklađena sa godinama izlaženja matične jedinice! [111, 112]
- Hijerarhijski nivo ne odgovara masci za unos. [69]
- I zapis za izvor sastavnog dela s tipologijom 1.16 mora da sadrži podatak o tipologiji. [102]
- Ispred napomene 856z moramo uneti URN (856g) ili URL (856u). [76]
- ISSN (011as) je pogrešan. Proverite identifikaciju izvora! [105]
- ISSN (011cef) je pogrešan. Za dodeljivanje pozovite NBS! [53]
- Izabrana maska ne odgovara tipu dokumenta. [51]
- Ključni naslov se dodaje zajedno sa ISSN. [97]
- Kod anonimnih dela, za 1. indikator u polju 532 izaberemo vrednost 1. [73]
- Kod formalne odrednice, vrednost indikatora u polju 710 mora iznositi 01. [52]
- Kod naučnih članaka i drugih sastavnih delova obavezno je navođenje literature (polje 320). [120]
- Kod neknjižne građe preporučujemo unos osnovnih kodiranih podataka (potpolje ???). [119]
- Kod separata (105b = "8") nedostaje napomena o posebnom otisku (324). [56]
- Kod u potpolju 102a razlikuje se od koda u potpolju 102a u

D SPISAK PREČICA ZA IZVOĐENJE NEKIH POSTUPAKA I METODA

U nekim operativnim sistemima (npr. Linux), određene vruće tipke, ili kombinacije tipki, rezervisane su za druge zadatke, te zato ne funkcionišu u programskoj opremi COBISS3. U takvim slučajevima, prečice nakon naziva metode nisu navedene u menijima programske opreme, a može se izabrati samo metoda (npr. umesto kombinacijom tipki <Ctrl> + <Alt> + <S> zapis pohranjujemo samo metodom **Zapis / Pohrani zapis**).

Tabela D-1: Spisak prečica (vrućih tipki) za izvođenje nekih postupaka i metoda

Prečica (vruće tipke)	Postupak, metoda	Prozor
<D>	upis tekućeg datuma i časa ili datuma koji je za jedan dan noviji od upisanog datuma	eksport zapisa
<W>	upis datuma i časa koji su za jednu sedmicu noviji od tekućeg ili upisanog datuma	eksport zapisa
<M>	upis datuma i časa koji su za jedan mesec noviji od tekućeg ili upisanog datuma	eksport zapisa
tipka za razmak	brisanje upisanog datuma i časa	eksport zapisa
<Alt> + <M>	aktiviranje reda menija i otvaranje menija Sistem ; druge menije zatim otvaramo tipkama za pomeranje <levo>, <desno>; metod iz menija biramo tipkama za pomeranje <gore>, <dole> i aktiviramo je pritiskom na tipku za razmak ili tipku <Enter>	brauzer
<Alt> + <C>	aktiviranje prozora sa segmentima i klasama; segmente i klase zatim biramo tipkama za pomeranje <gore>, <dole>, <Home>, <End>, <PgUp>, <PgDn>	brauzer
	zatvaranje svih polja istovremeno; istu vrednost ima metoda Pogled / Sužen prikaz	editor zapisa
<Alt> + <W>	aktiviranje radnog prostora; zapise za dalju obradu zatim biramo tipkama za pomeranje <gore>, <dole>, <Home>, <End>, <PgUp>, <PgDn>	brauzer

<Alt> + <R>	aktiviranje prozora s relacijama; zapise za dalju obradu zatim biramo tipkama za pomeranje <gore>, <dole>, <Home>, <End>, <PgUp>, <PgDn>; izbrani zapis prenosimo na radni prostor dvojnim klikom	brskalnik
<Alt> + <E>	otvaranje svih polja istovremeno; istu vrednost ima metoda Pogled / Proširen prikaz	editor zapisa
<Ctrl> + <C>	kopiranje označenog teksta u spremište teksta, odnosno kopiranje sadržaja potpolja	interfejs za katalogizaciju, pretraživač
Dvostruki klik	označavanje teksta	interfejs za katalogizaciju, pretraživač
Trostruki klik	označavanje reda	interfejs za katalogizaciju, pretraživač
<Alt> + dvostruki klik	kopiranje označenog teksta u spremište teksta	brauzer (samo u atributima klase i radnom prostoru), pretraživač (samo u spisku rezultata pretraživanja), prikazivač (samo u jezičku Osnovni prikaz)
<Alt> + dvostruki klik	otvaranje polja za unos za indikatore	editor zapisa
<Ctrl> + <X>	prenos označenog teksta u spremište teksta	pretraživač, editor zapisa
<Ctrl> + <V>	ubacivanje teksta iz spremišta teksta na izabrano mesto	pretraživač, editor zapisa
<Ctrl> + <P>	štampanje zapisa na štampač	brauzer, spremište zapisa
<F1>	pomoć, prikaz polja u COMARC formatu; istu vrednost ima metoda Pogled / COMARC pomoć	interfejs za katalogizaciju
<F3>	pretraživanje zapisa u pretraživaču; istu vrednost ima metoda Klasa / Pretraži	brauzer, editor zapisa
<F4>	pretraživanje zapisa po ključu; istu vrednost ima metoda Klasa / Pretraži po ključu	brauzer
<F5>	osvežavanje spiska zapisa na radnom prostoru, odnosno osvežavanje zapisa u editoru	brauzer, editor zapisa
<F7>	dodavanje polja; istu vrednost ima metoda Uređivanje / Dodaj polje	editor zapisa
<F9>	dodavanje potpolja; istu vrednost ima metoda Uređivanje / Dodaj potpolje	editor zapisa
<PgUp>	prethodna strana	prethodni pregled ispisa, šifrarnik u padajućem spisku, šifrarnik u odvojenom prozoru
<PgDn>	sledeća strana	prethodni pregled ispisa, šifrarnik u padajućem spisku, šifrarnik u odvojenom prozoru
<Home>	prva strana	prethodni pregled ispisa, šifrarnik u padajućem spisku, šifrarnik u odvojenom prozoru

<End>	poslednja strana	prethodni pregled ispisa, šifrnika u padajućem spisku, šifrnika u odvojenom prozoru
<Ctrl> + <A>	označavanje sadržaja u polju za unos i celog sadržaja jezička u spremištu, odnosno prikazivaču	interfejs za katalogizaciju, prikazivač (samo u jezičcima MARC i Standardni prikaz)
<Ctrl> + <A> i <Delete>	brisanje sadržaja u polju za unos	editor zapisa
<Ctrl> + <D>	dodavanje unapred definisane vrednosti u potpolje; istu vrednost ima metoda Uređivanje / Dodaj definisanu vrednost	editor zapisa
<Ctrl> + <F7>	brisanje polja; istu vrednost ima metoda Uređivanje / Izbriši polje	editor zapisa
<Ctrl> + <F9>	brisanje potpolja; istu vrednost ima metoda Uređivanje / Izbriši potpolje	editor zapisa
<Ctrl> + <Alt> + <F7>	lepljenje polja; istu vrednost ima metoda Uređivanje / Zalepi polje	editor zapisa
<Ctrl> + <Alt> + <F9>	lepljenje potpolja; istu vrednost ima metoda Uređivanje / Zalepi potpolje	editor zapisa
<Ctrl> + <Alt> + <S>	pohranjivanje zapisa; istu vrednost ima metoda Zapis / Pohrani zapis	editor zapisa
<Ctrl> + <S>	unos dijakritičkih znakova (skup COBISS znakova)	pretraživač, editor zapisa
<Ctrl> + <tipka za razmak>	unos znaka za sortiranje "≠" (NSB/NSE)	editor zapisa
<Alt> + <F7>	kopiranje polja; istu vrednost ima metoda Uređivanje / Kopiraj polje	editor zapisa
<Alt> + <F9>	kopiranje potpolja; istu vrednost ima metoda Uređivanje / Kopiraj potpolje	editor zapisa
<Enter>	potvrđivanje i zaključivanje unosa u polje za unos	editor zapisa
<Escape>	otkazivanje unosa u polje za unos	editor zapisa
<Tab>, zatim tipka za razmak	tvaranje prozora za prikaz šifrnika	editor zapisa